

Høring i Finanskomiteen 03.05.2022 Statens pensjonsfond 2022, Meld. St. 9 (2021-2022)

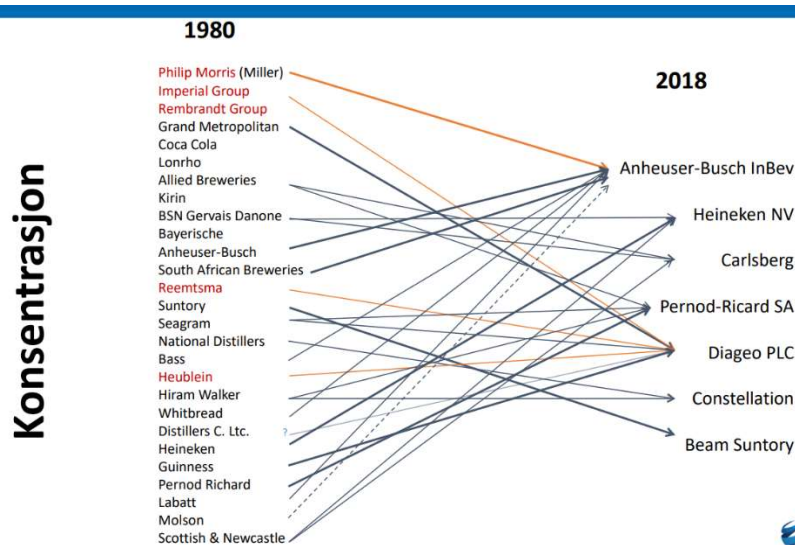
Pr 31.12.2021 hadde Statens pensjonsfond utland (SPU) mer enn 133 milliarder kroner investert i alkoholselskaper. IOGT mener den høye investeringen i alkoholselskaper er svært problematisk, og ber Finanskomiteen sikre at investeringene i Statens pensjonsfond utland ikke går til alkoholselskaper.

Investeringene i multinasjonale alkoholselskaper bidrar til økt skade og er i skarp konflikt med de politiske målene for global helse som Norge arbeider for å fremme gjennom utviklings- og bistandsvirksomheten. Vi mener derfor at alkohol må forstås som et helseskadelig produkt på linje med tobakk og cannabis.

Risikobasert nedsalg basert på alkoholselskapers adferd

Det er en stadig konsentrasjon i alkoholektoren, og markedet er dominert av noen få gigantselskaper globalt. De globale selskapene eier og kontrollerer nasjonale selskaper, og bildet under illustrerer utviklingen fra 1980 til 2018. Størrelsen gir makt, både nasjonalt og globalt, til å påvirke politiske prosesser fra å være helseorientert til å gi størst mulig rom for promotering og salg av alkohol. De globale alkoholselskapene, særlig innen sprit og øl, satser nå tungt på markedsføring, påvirkning av alkoholpolitikken og bruk eller trusler om rettsvesenet for å fremme egne interesser i kampen om nye markeder¹.

Dette er Norge med på ved å fortsatt investere i flere av de store globale aktørene, som for eksempel Heineken og Diageo. Vi mener at dette ikke kan fortsette, og at det er på høy tid å utrede grunnlaget for å utelukke flere av selskapene på grunn av deres opptreden med aggressiv markedsføring av en av de store risikofaktorene for global helse, samt deres aktive påvirkningsarbeid av politiske prosesser globalt og nasjonalt.

¹ [https://doi.org/10.1016/S2214-109X\(21\)00570-2](https://doi.org/10.1016/S2214-109X(21)00570-2)

² Bakke, Øystein (2022) Presentasjon på Actis fagdag 22. april 2022

Produktbasert uttrekk av alkohol fra SPU

Kort tid etter at SPU ble etablert, ble tobakk trukket som investeringsobjekt på grunn av de negative helseeffektene av produktet. Det er på tide at de negative effektene av alkohol globalt blir gjenstand for samme oppmerksomhet. Alkohol er ingen vanlig vare, men SPU sine investeringer i alkoholselskaper øker. Dette skjer samtidig som det blir etablert globale mekanismer for å redusere skadene fra alkohol globalt. Verdens Helseorganisasjon (WHO) skal på helseforsamlingen mai 2022 vedta en global handlingsplan for å redusere alkoholskader globalt.

Alkohol er anerkjent som en av de store risikofaktorene for global folkehelse, inkludert psykisk helse og ikke-smittsomme sykdommer. WHO har, med Norges støtte, blant annet laget strategier for ikke-smittsomme sykdommer (NCDs), der alkohol er en av fem risikofaktorer. Og i 2019 vedtok Norge, det første landet i verden, en egen strategi for bekjempelse av ikke-smittsomme sykdommer i utviklingssamarbeidet³. Denne strategien peker på at Norge skal være en global pådriver og jobbe helhetlig for å fremme global innsats for å redusere ikke-smittsomme sykdommer. Den påpeker også hvordan kommersielle krefter ofte går på tvers av hensynet til å forebygge sykdom og skader.

Vi mener global helse er tatt for lite hensyn til når det gjelder ansvarlig investeringer i SPU. Tobakk var et viktig og riktig grep – etter det lite utvikling, til tross for stor utvikling på kunnskap rundt risikofaktorene for global helse i tillegg til internasjonale politiske initiativ for å begrense skadene fra alkohol.

IOGT i Norge foreslår at Finanskomiteen:

- Ber Finansdepartementet gi Eierskapsutvalget i Norges Bank et oppdrag om å utrede grunnlaget for å trekke SPU ut av alkoholselskapene slik det allerede er gjort for tobakk og cannabis.
- Ber Etikkrådet utrede om alkoholselskapenes bruk av uetisk markedsføring (blant annet rettet mot barn og unge) og utilbørlig innblanding i nasjonale og internasjonale politikkprosesser er grunnlag for å be NBIM trekke seg ut av enkelte alkoholselskap

Oslo, 29. april 2022

Vennlig hilsen IOGT i Norge

Hanne Cecilie Widnes
Generalsekretær

³ Regjeringen (2019) Better Health, Better lives – strategi for ikke-smittsomme sykdommer i lavinntekstland